

ELS NENS I JOVES DE LES NOVES TECNOLOGIES

Evolució accelerada

El canvi és inevitable. Tot al nostre voltant canvia i nosaltres canviem. La cultura, la educació, la política, la economia, la religió, les relacions... tots els aspectes exteriors han canviat significativament la nostre vida.

Les teories científiques evolucionen en el temps i es desenvolupen nous anàlisis de la realitat. Si mirem la història ens adonem què, per un costat, canvis, en un principi imperceptibles, han estat la base de transformacions molt importants a la nostre societat i, d'altra banda, els canvis s'han donat en processos de temps, cada vegada més curts. A la prehistòria, per exemple, qualsevol canvi trigava molt de temps en consolidar-se a nivell col·lectiu, tant que aquests espais de temps eren de milions d'anys. A l'edat mitjana, en canvi, les transformacions històriques van necessitar segles per arribar a establir-se i provocar millores en la qualitat de vida. En la actualitat els canvis s'estan produint a tal velocitat que podem dir que estem davant d'una acceleració exponencial.

Si fins fa relativament poc temps la influència de les Noves Tecnologies es donava fonamentalment en els sectors militars i bancaris, en molt poc temps el seu impacte ha arribat a tots els sectors de la societat, des de l'ensenyament a la medicina, i des de el món de l'art fins a la investigació. Com senyala Negroponte: "la informàtica ja no se ocupa de los ordenadores si no de la vida misma".

Bio-Xarxes

El filòsof i bioquímic Robert Sheldrake va demostrar que quan un determinat número d'èssers d'una espècie arriben a un aprenentatge determinat o adquisició de un nou hàbit, aquest canvi s'incorpora a la resta d'èssers, de forma col·lectiva i es transforma en un canvi genètic, es a dir, els nous éssers ja neixen, de forma innata, amb aquest nou comportament, aprenentatge o hàbit adquirit. Per tant, els éssers d'una espècie no són entitats separades, si no que existeix un vincle entre ells. Aquest vincle és el que Sheldrake denomina camp mòrfic o morfogenètic que permetre la transmissió de informació entre organismes de la mateixa espècie sense mediació d'efectes espacials.

Els éssers estem inter-connectats de tal manera que obrim camins d'una generació cap a la següent.

I no tenim que mirar lluny per constatar aquesta realitat en la espècie humana: els nens i joves actuals presenten característiques respecte a generacions anteriors, per un costat iguals però intensificades i, per un altre, diferents.

Els nens i joves es desenvolupen en un món on ha canviat l'estructura i unitat familiar, la societat, la economia, la educació i, sobretot, la tecnologia.

Els nens estan en un procés d'accelerada adaptació als nous temps que vivim i, al mateix temps, els nens i joves actuals tenen habilitats i característiques innates i pròpies de les seves generacions que, irremediablement i pel benefici de tots, arrossegueu a la societat a canvis apropiats pel seu desenvolupament.

Investigació

La meua experiència com a professora, prèvia a la tasca de Dinamitzadora en Noves Tecnologies, em va donar una visió global, profunda i clarificadora de com són la majoria de nens i joves actuals sense la intervenció de la informàtica a l'aula. A nivell professional i moguda per la curiositat vaig començar una investigació per respondre'm a preguntes que apareixien des de la observació i el tracte amb els meus alumnes, de la seva frustració, de la majoria, davant aprenentatges escolars allunyats de la realitat, avorrits, mecànics i sense una intervenció directa d'ells mateixos en el procés. Vaig crear i comprovar la eficàcia de mètodes més dinàmics, creatius i propers a la pràctica i utilitat de les seves realitats quotidianes, aprenien en grups reduïts millor, compartint amb nens d'edats diferents i amb un tipus de relació professora-alumne de respecte però sense jerarquia. Els agradava, sobre tot, aprendre des de temàtiques que eren del seu interès.

Em vaig dedicar, durant més de 18 anys i amb una vocació genuïna, a la tasca de professora de nens, joves i adults que en la seva majoria eren fracassats pel sistema educatiu i, a la investigació i pràctica d'altres eines, tècniques i mètodes que resultaven més propers i enriquidors per a les persones.

Tota aquesta experiència em va portar, d'una forma natural, a la creació de hipòtesis i d'un estudi experimental sobre la forma de aprendre de les noves generacions fent una comparació amb les generacions anteriors. Cercava respostes del per què els nens aprenien de forma molt diferent, per que amb mètodes educatius dinàmics i creatius ells aprenien amb més facilitat, per què tenien característiques personals diferents, actituds i habilitats que no es trobaven en la majoria de persones adultes i gent gran amb les que havia treballat també, a nivell educatiu en una Escola d'Adults.

La metàfora de la nostre societat

Voldrien gaudir d'un lloc al món lliure, sense fronteres, igualitari, on les distàncies no existeixen? Aquest lloc es diu Internet.

A Internet trobem llibertat per accedir a la informació y llibertat d'expressió. La Xarxa trenca definitivament amb la estructura jeràrquica que sempre ha dominat en la nostra societat. Les persones se uneixen creant una xarxa, que a la vegada pot unir-se a altres xarxes i així successivament, fins crear un gran teixit a escala planetària amb milions de interconnexions.

A nivell biològic el nostre cervell s'organitza d'aquesta forma i, a la natura, trobem per tot arreu aquest tipus d'organització mitjançant xarxes. Arran d'això podem afirmar, per una banda, que a nivell tecnològic és la millor manera de fer-ho (la saviesa de la natura és un model a imitar) i, per un altre, es pot extrapolar aquesta teoria del funcionament en xarxes a la segona hipòtesis del Dr. Sheldrake: la ment estesa. En aquesta teoria es manté una idea que cada vegada percebren més investigadors: que la ment no és tan sol la activitat del cervell, si no que aquest és el suport físic a través del qual es pot manifestar la ment. Sheldrake, fins i tot, va més allà en afirmar que la ment no es troba confinada en el cervell si no que se estén cap al món que l'envolta.

En els últims temps aquest concepte ha derivat en una sèrie de teories que han aportat una autèntica revolució científica. La "ciència de xarxes". El científic Albert-László Barabási que ha escrit un llibre anomenat: "Linked", on parla de que si volem comprendre la vida, avançar en las investigacions, hem de pensar en xarxa, no en accions aïllades. "Las redes están presentes en todas las partes, todo lo que necesitamos son ojos apropiados para poder verlas".

Internet és un dels elements precursors d'un gran canvi social i del que encara no podem veure les seves implicacions. La Xarxa és un espai on podem comunicar-nos amb qualsevol part del món sense cap control de cap poder i tothom pot accedir per que és pràcticament gratuïta, hi ha Punts, Serveis Formatius i Socials on accedir a Internet és gratuït. A nivell social demostra la "possibilitat de funcionament" de un món sense seus, caps, autoritats... Internet a obert les portes a la igualtat d'oportunitats i a la igualtat. Per tant, avui en dia, és molt important la incorporació de tothom en les noves tecnologies, no només per tota la part útil, pràctica, dinàmica i operativa que suposa si no també per que a un nivell més profund les Noves Tecnologies aporten transformacions individuals, socials i de tota mena, que a llarga poden tenir repercussions enormes en el devenir dels temps. El funcionament de la xarxa és una intel·ligent estructura que es va fent més poderosa en la mida en que se van afegint més i més xarxes socials.

Les noves generacions

Els nens i joves han nascut i crescut amb les Noves Tecnologies , fet que ha provocat que per ells sigui una eina natural i quotidiana. Sense dubtes el nou llenguatge informàtic ha aportat una revolució a tots els nivells de la societat i, sobre tot, ha generat i ha recolzat unes noves generacions amb unes característiques determinades.

Les Noves tecnologies van tenir el seu millor públic en els nens que van trobar en elles una de les seves millors aliades en el seu desenvolupament personal. La "virtualitat" és un mitjà excel·lent per la expressió, extensió i potenciació d'habilitats, que d'una altre forma, "en la realitat física", sense reptes que els emocionin i en una vida regida per les lleis de la mecànica en la que encara estem, no podríem realitzar.

Però què va ser abans l'ou o la gallina?

Què va ser abans, les Noves Tecnologies que han potenciat i desenvolupat habilitats en els nens, o l'aparició d'unes noves generacions amb unes noves formes de "pensar" i de fer, que va possibilitar el ràpid creixement quantitatiu i qualitatiu de les Noves tecnologies?

Les Noves Tecnologies i el desenvolupament dels potencials

Característiques de les Noves Generacions	Característiques de les Noves Tecnologies
Els nens i joves actuals tenen, en general, rapidesa mental i corporal.	Capacitat de transmetre informació dinàmica.
Són exploradors, curiosos i investigadors	A la Xarxa trobem varietat i infinitat de informació.
Tendència a ser autodidactes.	Eina excel·lent per portar a terme i practicar l'autoaprenentatge.
Gaudeixen de la diversitat	Trobem diversitat tant de continguts, materials, recursos, eines, informacions, audiovisuals...
Facilitat per la tecnologia des de molt temprana edat	Arriben a tothom. El format de les Noves Tecnologies és atractiu pels nens.
Tendència a ser líders carismàtics	Aportan autonomia i capacitat de liderar la pròpia forma de fer.
Intel·ligència Holística. La intel·ligència que desenvolupa una visió hologràfica de la realitat.	Les Noves Tecnologies treballen amb estructures i patrons holístics. La Part conté el Tot.
Intuïtius	La forma d'aprendre o d'arribar a processos informàtics és molt sovint intuïtiva.
Concrets i operatius	La informàtica és essencialment un programa operatiu.
Capacitat per realitzar multi-tasques	A la informàtica es poden realitzar varies i diverses tasques a l'hora.
Creatius	Les TIC proporcionen processos i programes on la creativitat té una important presència.
Fantàstics i imaginatius	Les TIC proporcionen el desenvolupament i canalització d'aquestes qualitats.
Expressió Creativa Artística	Llenguatge digital: creació i utilització de nous llenguatges expressius i ruptura de la linealitat expressiva.
Lúdics	Jocs basats en la diversió dels reptes en la persecució de objectius: videojocs.
Existencials: facilitat per viure en el present	Captació de l'atenció i de la concentració mitjançant imatges. El temps desapareix davant la concentració d'una pantalla.
Analògic i metafòric	Creació de "realitats virtuals"

Qualitatius	La tecnologia té més influència sobre els processos que sobre el resultat final.
Recerca de la instantaneïtat	La instantaneïtat és una de les característiques definitòries de les TIC que, trenca, a més a més, barreres espacials, com el Xat o Correu Electrònic
Interrelació	Creació de xarxes socials
Interconnexió	Connexions amb altres tecnologies que permeten construir noves realitats expressives i comunicatives com les plataformes multimèdia.
Interactivitat	La interactivitat es dona per que hi ha un canvi entre la relació emissor i receptor. El receptor intervé tant en la construcció del seu missatge, com el de transmissor de missatges.
Mobilitat	Penetració en tots els sectors (culturals, econòmics, educatius, industrials, etc.).
Llibertat d'expressió	la llibertat de expressió en Internet és una realitat. El fenomen dels blocs que s'han multiplicat per el ciberespai i que donen a un individu les mateixes possibilitats tècniques d'expressió que a un gran mitjà de comunicació són la mostra més clara.

NOTA: aquestes característiques són comuns a la majoria de nens i joves actuals.

Viure i pensar en Xarxa

Algunes característiques són fàcils de reconèixer en la majoria de nens, altres són potencialitats que no han trobat, encara, la sortida per expressar-se i d'altres estan latents. Hi ha un percentatge de persones adultes que, a igual que els nens actuals, tenen la majoria d'aquestes habilitats despertades o que, en molt poc temps i esforç les actualitzen, sobre tot quan troben les eines per potenciar-les, sent una de les més importants les TIC.

La persona formadora, guia, dinamitzadora de les Noves Tecnologies amb la visió i experiència d'utilitzar "les màquines" com mitjans, que en realitat és la seva finalitat, té un camp obert a infinites possibilitats. És necessari i positiu, per tan, que per gaudir dels beneficis que les Noves Tecnologies donen, pares, mestres, educadors, dinamitzadors acompanyin als nens i joves des de la comprensió, la dimensió i la seguretat que portarà al nen i al jove a una utilització correcta de les

màquines, per tal d'evitar problemes com la dependència, la protecció de dades, la protecció a la intimitat i problemes anatòmics de vista o postures.

Els/les dinamitzadors/es tenim una tasca educativa cap al respecte dels valors i la ètica molt important.

Els/les dinamitzadors/es que acompanyen a persones en aquests processos de sortida de la bretxa digital tenen, actualment, i per tot el que he explicat anteriorment, una importància sense precedents. I això és així per que estem en un moment de transició en moltes àrees de la societat, però la que més directament toca a Dinamitzadors de TIC és la transició cap a una societat digitalitzada.

Actualment i en un futur proper més encara, les persones dedicades a la formació per a la superació de la bretxa digital, tenim a les nostres mans la possibilitat de participar com "ens actiu" en un altre forma de concebre les relacions socials i personals utilitzant el desenvolupament i la expansió de les Noves Tecnologies com a metàfora d'una nova visió de la societat basada en un canvi de les estructures mentals i socials tradicionals a unes noves estructures mentals i socials que treballin en Xarxes col·laboratives.

Obrir la visió i veure les Noves Tecnologies com un canal o mitjà amb infinits camins, portes i finestres que ens porten a una realització personal és un valor humà i social afegit al simple coneixement de l'ús de les eines que ens proporcionen. Aquest valor humà i social, constitueix, per si mateix, l'objectiu principal i el sentit que han de guiar als/els dinamitzadors/es que treballem en la difusió i l'ensenyament de l'ús de les noves tecnologies.

Es la forma de fer, d'aprofitar aquestes Tecnologies per anar més enllà de una formació acadèmica, el que dona la diferència. Sense dubte, hem de fer arribar als nostres usuaris la comprensió que darrera dels canvis tecnològics es troba un canvi de cosmovisió, unes noves formes de fer i de relacionar-se amb el món de les quals no podem "fugir" si no volem quedar-nos "fora de joc"

"La gran aportació social i, la necessitat del nostre futur més proper és, viure i pensar en xarxa".

Article escrit per Isabel Becerra
Filòsofa i Dinamitzadora en Noves Tecnologies